

Nr 99.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utövändet av statens tobaksmonopol; given Stockholms slott den 20 februari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, med åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler frågan om utövändet av svenska statens tobaksmonopol och anför därvid följande.

Enligt 1 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror, vilken lag ersatt förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket, tillkommer rättigheten att i riket tillverka eller låta tillverka tobaksvaror samt att till riket införa eller låta införa tobak eller tobaksvaror — med vissa, i lagen angivna särskilda undantag — uteslutande staten. Monopolet drives emellertid icke av staten själv utan av ett enskilt bolag, åt vilket statens monopolrättighet upplåtits. Utövändet av tobaksmonopolet har under hela monopoltiden varit anförtrött åt aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet. I avseende å detta bolags organisation må här nämnas, att bo-

lagets aktiekapital utgör 30 000 000 kronor och är uppdelat i stamaktier å 29 000 000 kronor, vilka ägas av staten, samt preferensaktier å 1 000 000 kronor, vilka ägas till lika delar av fyrtio enskilda, av Kungl. Maj:t utsedda personer. Kungl. Maj:t tillsätter halva antalet styrelseledamöter, däribland ordförande och vice ordförande samt en revisor, vilken skall vara jourhavande revisor. För dessa funktionärer har Kungl. Maj:t utfärdat särskilda instruktioner. Förhållandet mellan staten och monopolbolaget regleras närmare i ett efter riksdagens hörande den 21 maj 1942 träffat avtal, enligt vilket monopolrättigheten upplåtits åt bolaget för tiden 1 januari 1943—31 december 1948 (se prop. 1942: 200; r. skriv. nr 190). I nämnda proposition förutsattes att, därest den då ännu ej avslutade prövningen av spörsmålet om ordnandet av import- och detaljhandeln med tobaksvaror skulle under oktrojtiden föranleda förändringar i monopolbolagets verksamhet, regleringen härav skulle kunna ske genom tilläggsavtal. Detta uttalande lämnades av riksdagen utan erinran. Sedan bestämmelser rörande ifrågasvarande spörsmål utfärdats genom förenämnda lag den 11 juni 1943 angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror, ha §§ 1, 3 och 4 i avtalet den 21 maj 1942 genom tilläggsöverenskommelse den 22 juni 1943 mellan staten och tobaksmonopolet erhållit ändrad lydelse. Mellan staten och preferensaktieägarna gäller ett likaledes med riksdagens bemyndigande av Kungl. Maj:t ingånget avtal den 22 januari 1937, vilket främst åsyftar att säkerställa Kungl. Maj:ts beslutanderätt beträffande valet av preferensaktieägare. De nu gällande avtalen ävensom förenämnda tilläggsöverenskommelse torde få såsom bilagor fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende (*bilagor 1—3*).

I skrivelse den 18 december 1947 har *styrelsen för aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet* — med utgångspunkt från antagandet att det icke skulle förefinnas någon erinran från Kungl. Maj:ts och riksdagens sida att lämna bolaget fortsatt oktroj — upptagit frågan om utformningen av nytt avtal med staten.

Styrelsen har i sin skrivelse till en början framhållit, att §§ 1, 3 och 4 i avtalet borde i det nya avtalet få den i tilläggsöverenskommelsen fastställda lydelsen med vissa smärre, i det följande angivna ändringar. Med tillämpning av hittillsvarande praxis att oktrojtiden bestämdes till sex år utan automatisk förlängning borde sålunda bestämmelsen i § 1 i avtalet angående tiden för upplåtelsen av tobaksmonopolets utövande ändras till att gälla fr. o. m. den 1 januari 1949 t. o. m. den 31 december 1954.

Beträffande bestämmelserna i § 3 i avtalet har styrelsen gjort en jämförelse med motsvarande stadgande i gällande avtal mellan staten och aktiebolaget Vin- & spritcentralen rörande detta bolags rätt att såsom partihandelsbolag bedriva handel med rusdrycker och i anslutning därtill anfört, att huvudriktlinjerna för de två bolagens prispolitik och förvaltning i allt väsentligt utformats på enahanda sätt. Den i avtalet med tobaksmonopolet intagna detaljföreskriften, att det ålåg bolaget att bedriva verk-

samheten på sådant sätt att den belastning, som avsåge att lämna vinst å rörelsen, komme att vila i möjligaste mån jämnt å alla varuslag, återfunnes däremot icke i avtalet med vin- och spritcentralen. Det kunde enligt styrelsens mening icke heller förnekas, att denna bestämmelse, sedd mot bakgrunden av de övriga för prispolitiken mera vägande föreskrifterna, icke kunnat i tillämpningen helt genomföras. I nuvarande läge med plötsligt uppstående prisdifferenser å olika råtabakssorter skulle en minutiös tillämpning av bestämmelsen ha medfört, att monopolbolagets prispolitik blivit labil och att vissa varuslag drabbats av betydligt kraftigare prishöjningar än övriga varuslag, något som icke hade stått i god överensstämmelse med det i samma paragraf intagna, viktiga åläggandet för bolaget att vid prissättningen tillse, att allmänheten skyddades mot obehörig fördyring av varorna. Under återopande av anförda omständigheter har styrelsen uttalat det önskemålet, att bestämmelsen ifråga måtte utgå ur avtalet.

Slutligen har styrelsen sagt sig ej ha något att erinra mot att avtalets övriga bestämmelser i oförändrad lydelse intoges i det nya avtalet.

Departementschefen. Giltighetstiden för det nuvarande avtalet mellan svenska staten och aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet om utövande av statens monopol å tillverkning och import av tobaksvaror utgår den 31 december 1948. Bolagsstyrelsen har förutsatt att det nya avtalet i likhet med tidigare skall avse en sexårsperiod. Jag har ej anledning till erinran häremot och föreslår sålunda, att med bolaget träffas avtal om tillverkning och import av tobaksvaror för nästkommande sexårsperiod.

Jag förordar, att det nya avtalet i de delar som beröras av tilläggsöverenskommelsen den 22 juni 1943 avfattas i anslutning till denna, dock med den av styrelsen föreslagna jämkningen att i avtalet icke upptages bestämmelsen om att den belastning, som avser att lämna vinst å rörelsen, skall vila i möjligaste mån jämnt å alla varuslag. I övrigt torde de närmare villkoren för upplåtelsen kunna bibehållas oförändrade.

Det med preferensaktieägarna träffade avtalet den 22 januari 1937 är anknutet till avtalet med monopolbolaget såtillvida att i § 1 av 1937 års avtal föreskrivits, att beträffande den rätt, som utöver vad bolagsordningen innehåller tillkommer preferensaktieägarna, skall gälla vad i avtalet den 5 maj 1936 mellan staten och bolaget stadgas. Sistnämnda avtal är numera ersatt med avtalet av den 21 maj 1942. Anledningen till att i 1942 års proposition ej begärdes bemyndigande för Kungl. Maj:t att träffa nytt avtal mellan staten och preferensaktieägarna, därvid hänvisning skulle gjorts till 1942 års avtal, var att inga förändringar voro avsedda att göras i 1936 års avtal med bolaget och att någon begränsning till tiden icke var uppställd i avtalet med preferensaktieägarna, varför detta ansågs äga fortsatt giltighet. Ej heller nu äro sådana förändringar i avtalet med monopolbolaget föreslagna som beröra förhållandet mellan staten och preferensaktieägarna. 1937 års avtal med preferensaktieägarna torde därför alltså få anses äga fortsatt giltighet. Jag har dock för avsikt att under hand låta

inhämta preferensaktieägarnas godkännande av den förändringen i 1937 års avtal, att hänvisningen till det äldre oktrojavtalet utbytes mot en hänvisning till det nya, för åren 1949—1954 avsedda avtalet.

För åvägabringande av det nya avtalet med monopolbolaget torde riksdagens bemyndigande böra inhämtas.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar för en tid av sex år från och med den 1 januari 1949 till och med den 31 december 1954 åt aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet upplåta utövandet av staten enligt lagen den 11 juni 1943 (nr 346) uteslutande tillkommande rättighet att i riket tillverka samt till riket införa tobak och tobaksvaror med de rättigheter och skyldigheter, som därmed följa, och med iakttagande av de undantag och begränsningar, som i nyssnämnda lag stadgas, samt på villkor i övrigt i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition, av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Skiöld.

Bilaga 1.

A v t a l

angående utövandet av statens tobaksmonopol.

Emellan staten samt aktiebolaget svenska tobaksmonopolet, här nedan benämnt bolaget, är följande avtal träffat:

§ 1.

Med föranledande av 1 § i förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket upplåter Kungl. Maj:t å statens vägnar härmed för en tid av sex år från och med den 1 januari 1943 till och med den 31 december 1948 åt bolaget utövandet av staten utslutande tillkommande rättighet att i riket tillverka tobaksvaror med de rättigheter och skyldigheter, som därmed följa, och med iakttagande av de undantag och begränsningar, som i nyssnämnda förordning stadgas. För upplåtelsen skola i övrigt följande villkor gälla.

§ 2.

Bolaget må icke idka annan rörelse än sådan, som avser tobak och tobaksvaror, eller annan verksamhet än den, som äger samband med sagda rörelse. Bolagets rörelse skall utövas i egen drift.

§ 3.

Det åligger bolaget:

att under den tid, avtalet gäller, utöva statens tobaksmonopol på sätt förutsättes i förordningen angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket och därvid noggrant uppfylla de förpliktelser, som enligt nämnda förordning åligger monopolets utövare,

att vid inköp, tillverkning och försäljning av tobaksvaror bedriva verksamheten på sådant sätt, att garanti vinnes för varor av god och jämn beskaffenhet, att behörig hänsyn toges till den konsumerande allmänhetens smak och vanor, och att den belastning, som avser att lämna vinst å rörelsen, kommer att vila i möjligaste mån jämnt å alla varuslag,

att vid försäljning av tobaksvaror tillämpa sådana prissättningsgrunder, att, under beaktande av önskvärdheten att undvika allt för ofta återkommande ändringar i prissättningen, bolaget icke beredes större inkomst av rörelsen, än att bolaget efter avskrivning och avsättning till fonder, i den mån sådan avsättning må förekomma, med säkerhet må kunna lämna vederbörlig utdelning å aktiekapitalet, och att vid prissättningen tillse, att den konsumerande allmänheten skyddas mot obehörig fördyring av varorna,

samt att, för vinnande av största möjliga besparing av omkostnader, å alla områden av sin verksamhet handhava rörelsen och anordna driften på det mest rationella och effektiva sätt.

§ 4.

För alla de tobaksvaror, vare sig inom riket tillverkade eller importerade, vilka av bolaget försäljas eller eljest utlämnas, ävensom för alla tobaksvaror, som enligt 22 § i förordningen angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket importeras för försäljning, skall bolaget till staten er-

lägga skatt till belopp, motsvarande de vid varje tid å tobaksvaror gällande skattesatser.

Bolaget skall den 10, 20 och näst sista dagen i varje månad till statskontoret inleverera ett belopp, motsvarande en tredjedel av den skatt å tobaksvaror, som kan beräknas belöpa för samma månad.

I samband med den skatteleverans, som verkställas näst sista dagen i månaden, skall slutlig avräkning äga rum mellan staten och bolaget beträffande de skattebelopp, som belöpa å de tobaksvaror, vilka bolaget under nästföregående månad levererat, eller för vilka bolaget under nästföregående månad uppburit den i 22 § nyssnämnda förordning stadgade licensavgift. Skattebeloppen uträknas med ledning av bolagets böcker, och slutavräkningen för varje månad skall vara åtföljd av å nämnda böcker grundad uträkning av skattebeloppen, vilken skall vara å bolagets vägnar avgiven av verkställande direktören samt till riktigheten styrkt av jourhavande revisorn.

Vid skatteleveransen näst sista dagen i månaden göres avdrag för det belopp, som, enligt vad därom är särskilt stadgat, skall tillgodoföras bolaget för inköp under nästföregående månad av inom riket odlad tobak. Detta belopp skall beräknas efter den vikt, som anges å de av kontrollstyrelsens ombud till riktigheten bestyrkta vägsedlar rörande till bolaget levererad myckenhet av varan.

§ 5.

Det åligger bolaget att enligt de närmare bestämmelser, som därom äro eller varda utfärdade, inlösa tobak, tobaksvaror, specialmaskiner och specialverktyg för tillverkning av tobaksvaror ävensom cigarrettpapper och cigarretthylsor, vilka förklarats förbrutna eller eljest skolat enligt tullstadgan genom tullanstalts försorg försäljas å offentlig auktion.

§ 6.

Bolaget förbinder sig att noggrant uppfylla de förpliktelser, som åligga monolets utöware enligt bestämmelser, som äro eller må varda meddelade angående behandlingen av till riket inkommande tobak och tobaksvaror, samt i övrigt handhava befattningen därmed på ett för det allmänna tillfredsställande sätt.

§ 7.

Bolaget förbinder sig att lämna staten kontant gottgörelse för de understödsbelopp, som kunna komma att utgå på grund av bestämmelserna i kungörelsen den 7 juli 1921 (nr 409) angående understöd i vissa fall å genom tobaksmonolets införande nödlidande personer eller enligt däremot svarande stadganden.

§ 8.

Staten skall hava rätt att, därest den så påfordrar och erbjuder lika förmanliga villkor, som vid upplåning hos annan kunna erhållas, lämna bolaget kredit intill det belopp, av vilket bolaget har mera stadigvarande behov.

§ 9.

För beredande av frågor, som skola avgöras av styrelsen, ävensom för behandling av andra spörsmål av större betydelse för bolagets verksamhet skall finnas ett direktörsråd. Rådet består förutom av verkställande direktören av två personer, som styrelsen utser, därav minst en bland de av Kungl. Maj:t förordnade styrelseledamöterna. Därjämte deltagar i rådets

överläggningar men icke i dess beslut den eller de avdelningschefer, på vilkas handläggning ärendet ankommer. Styrelsen utser ordförande och vice ordförande i rådet, vilket sammanträder på kallelse av ordföranden eller verkställande direktören.

I en av styrelsen utfärdad instruktion bestämmes närmare området för rådets verksamhet. Åtgärd i strid mot något av rådet gjort uttalande må icke vidtagas av verkställande direktören eller annan, med mindre styrelsen godkänner den ifrågasatta åtgärden.

Vid rådets sammanträden skall föras protokoll, varav avskrift omedelbart efter justeringen tillställs samtliga styrelseledamöter och revisorer.

§ 10.

1. Bolaget åtager sig att med belopp, som fastställas av Kungl. Maj:t, gälda ersättningar till styrelseledamot, styrelsesuppleant och revisor, som utsetts av Kungl. Maj:t, samt till revisor, som utsetts av fullmäktige i riksgäldskontoret.

2. Bolaget må ej för å bolagsstämma utsedd styrelseledamot och suppleant bestämma högre ersättning än av Kungl. Maj:t fastställts för av Kungl. Maj:t utsedd styrelseledamot och suppleant.

§ 11.

Bolaget skall till revisorernas disposition ställa erforderliga penningmedel att av dem användas för anordnande av sifferrevision och övrig kontroll, som de pröva nödig.

§ 12.

Bolaget må ej utan Kungl. Maj:ts medgivande förvärva aktie eller andel i annat företag.

§ 13.

1. Bolaget må årligen avskriva å byggnaders anskaffningsvärde högst två procent och å inventariers anskaffningsvärde högst femton procent. För ytterligare avskrivningar, som ej enligt lag skola ske, fordras Kungl. Maj:ts medgivande.

2. Skulle den till utdelning tillgängliga årsvinsten ej förslå till fem och halv procent utdelning å bolagets preferensaktiekapital, skall staten vara förpliktad att av de enligt § 4 inplutna skattemedel tillgodoföra bolaget så stort belopp, som erfordras för att utdelning å preferensaktierna av fem och en halv procent må kunna ske.

§ 14.

Därest annan än bolaget erhåller rättighet att utöva statens tobaksmonopol för tid efter den, under vilken detta avtal är gällande, skall den nye innehavaren berättigas och förpliktas att övertaga bolagets för rörelsens bedrivande erforderliga tillgångar, såsom varulager, fastigheter, inventarier, förbrukningsartiklar, recepter m. m., ävensom förpliktas att i den mån sådant lämpligen kan ske, bibehålla hos bolaget anställd personal. Vid överlåtelse, som nu sagts, skall värdering av tillgångar, som ifrågakomma till övertagande, i den mån överenskommelse ej kan träffas, hänskjutas till avgörande enligt lagen om skiljemän.

§ 15.

De rättigheter, som på grund av detta avtal tillkomma bolaget, må icke utan statens samtycke å annan överlåtas.

§ 16.

Skulle tvist uppstå mellan staten och bolaget rörande rätta tolkningen av detta avtal, skall dylik tvist avgöras enligt lagen om skiljemän.

Av detta avtal äro två exemplar upprättade och mellan parterna utväxlade.

Stockholm den 21 maj 1942.

För *svenska staten*
enligt Kungl. Maj:ts be-
myndigande:

Ernst Wigforss.

För *aktiebolaget svenska*
tobaksmonopolet
enligt bolagsstämmans
bemyndigande:

Karl Levinson.

Bilaga 2.

**Tilläggsöverenskommelse
till det mellan svenska staten och aktiebolaget svenska tobaks-
monopolet den 21 maj 1942 upprättade avtalet angående
utövandet av statens tobaksmonopol.**

Emellan svenska staten samt aktiebolaget svenska tobaksmonopolet är överenskommelse träffad därom, att §§ 1, 3 och 4 i avtalet den 21 maj 1942 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 1.

Med föranledande av 1 § i lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror upplåter Kungl. Maj:t å statens vägnar härmed för tiden till och med den 31 december 1948 åt bolaget utövandet av staten uteslutande tillkommande rättighet att i riket tillverka samt till riket införa tobak och tobaksvaror med de rättigheter och skyldigheter, som därmed följa och med iakttagande av de undantag och begränsningar, som i nyssnämnda lag stadgas. För upplåtelsen skola i övrigt följande villkor gälla.

§ 3.

Det åligger bolaget:

att under den tid avtalet gäller utöva statens tobaksmonopol på sätt förutsettes i lagen angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror och därvid noggrant uppfylla de förpliktelser, som enligt nämnda lag åligga monolets utövare,

att vid inköp, tillverkning och försäljning av tobaksvaror bedriva verksamheten på sådant sätt, att garanti vinnes för varor av god och jämn beskaffenhet, att behörig hänsyn tages till den konsumerande allmänhetens smak och vanor, och att den belastning, som avser att lämna vinst å rörelsen, kommer att vila i möjligaste mån jämnt å alla varuslag,

att vid försäljning av tobaksvaror tillämpa sådana prissättningsgrunder, att, under beaktande av önskvärdheten att undvika alltför ofta återkommande ändringar i prissättningen, bolaget icke beredes större inkomst av rörelsen, än att bolaget efter avskrivning och avsättning till fonder, i den mån sådan avsättning må förekomma, med säkerhet må kunna lämna vederbörlig utdelning å aktiekapitalet, och att vid prissättningen tillse, att den konsumerande allmänheten skyddas mot obehörig fördyring av varorna,

samt att, för vinnande av största möjliga besparing av omkostnader, å alla områden av sin verksamhet handhava rörelsen och anordna driften på det mest rationella och effektiva sätt.

§ 4.

För alla de tobaksvaror, vare sig inom riket tillverkade eller importerade, vilka av bolaget försäljas eller eljest utlämnas, ävensom för alla tobaksvaror, som enligt 29 § i lagen angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror importeras för försäljning, skall bolaget till staten erlægga skatt till belopp, motsvarande de vid varje tid å tobaksvaror gällande skattesatser; dock att vad sålunda stadgats ifråga om redan licensbehandlade varor, vilka

blivit föremål för inlösen enligt förordningen den 11 juni 1943 (nr 347) om vissa ersättningar vid införandet av statsmonopol å importen av tobaksvaror, allenast skall gälla i den mån bolaget vid återförsäljningen åsätter varorna högre priskurantpris än det tidigare fastställda.

Bolaget skall den 10, 20 och näst sista dagen i varje månad till statskontoret inleverera ett belopp, motsvarande en tredjedel av den skatt å tobaksvaror, som kan beräknas belöpa för samma månad.

I samband med den skatteleverans, som verkställes näst sista dagen i månaden, skall slutlig avräkning äga rum mellan staten och bolaget beträffande de skattebelopp, som belöpa å de tobaksvaror, vilka bolaget under nästföregående månad levererat, eller för vilka bolaget under nästföregående månad uppburit den jämlikt 29 § i nyssnämnda lag erlagda skatt. Skattebeloppen uträknas med ledning av bolagets böcker, och slutavräkningen för varje månad skall vara åtföljd av å nämnda böcker grundad uträkning av skattebeloppen, vilken skall vara å bolagets vägnar avgiven av verkställande direktören samt till riktigheten styrkt av jourhavande revisorn.

Vid skatteleveransen näst sista dagen i månaden göres avdrag för det belopp, som, enligt vad därom är särskilt stadgat, skall tillgodoföras bolaget för inköp under nästföregående månad av inom riket odlad tobak. Detta belopp skall beräknas efter den vikt, som anges å de av kontrollstyrelsens ombud till riktigheten bestyrkta vågsedlar rörande till bolaget levererad myckenhet av varan.

Denna överenskommelse skall äga tillämpning från och med den 1 juli 1943.

Stockholm den 22 juni 1943.

För *svenska staten* enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande: För *aktiebolaget svenska tobaksmonopolet* enligt bolagsstämmans bemyndigande:

Ernst Wigforss.

Karl Levinson.

Bilaga 3.

A v t a l

angående preferensaktiekapitalet i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet.

Sedan staten i avtal den 5 maj 1936 med aktiebolaget svenska tobaksmonopolet för en tid av sex år från och med den 1 januari 1937 till och med den 31 december 1942 åt bolaget upplåtit rätt att utöva statens tobaksmonopol, har beträffande preferensaktierna i bolaget träffats följande avtal att gälla från och med den 1 januari 1937 mellan, å ena sidan, staten och, å den andra, undertecknade — — —.

§ 1.

I fråga om den rätt, som, utöver vad bolagsordningen innehåller, tillkommer preferensaktierna, gäller vad i avtalet den 5 maj 1936 mellan staten och bolaget stadgas.

§ 2.

Envar av preferensaktieägarna tillförsäkrar staten rätt att, när helst Kungl. Maj:t så påfordrar, till parikurs inlösa samtliga honom tillhöriga preferensaktier eller det antal därav, som Kungl. Maj:t bestämmer, jämte kuponger, som ej förfallit till betalning, med tillägg av fem och en halv procent ränta, i den mån sådan ej genom utdelning guldits.

§ 3.

Preferensaktieägarna förbinda sig att icke överlåta aktierna till annan än staten eller den Kungl. Maj:t godkänner såsom innehavare av aktierna.

Vid överlåtelse av aktie till annan än staten skall preferensaktieägare tillförbinda ny innehavare att underkasta sig de förpliktelser, detta avtal innehåller.

§ 4.

Till säkerhet för statens rättigheter enligt detta avtal pantsätta preferensaktieägarna ifrågavarande aktier, vilka för detta ändamål, in blanco transporterade, överlämnas till Sveriges riksbank under förbud för banken att annat än med Kungl. Maj:ts medgivande och på villkor, som Kungl. Maj:t må bestämma, utlämna aktierna. Och tillförsäkra preferensaktieägarna staten rätt att, om preferensaktieägarna brista i fullgörandet av åtagna förpliktelser enligt detta avtal, utan iakttagande av i lag stadgade föreskrifter, på sätt staten finner lämpligt realisera panten samt därur göra sig betald för sina ersättningsanspråk.

Utan hinder av vad nu sagts må preferensaktieägare i riksbanken eller — utan att aktierna uttagas från riksbanken — i annan bank, vars reglemente blivit av Kungl. Maj:t fastställt, ställa aktierna såsom pant med förmånsrätt framför statens ersättningsanspråk för ett fordringsbelopp av högst aktiernas parivärde jämte ränta, motsvarande den å aktierna belöpande utdelningen. Sådan pantsättning må dock ske allenast på villkor, att panten ej må realiseras utan att Kungl. Maj:t på förhand underrättats och erhållit tillfälle att bevaka statens rätt.

§ 5.

Om preferensaktieägarnas förpliktelser enligt detta avtal skall anteckning göras å aktiebrev.

§ 6.

Av detta avtal äro två exemplar upprättade, av vilka staten tagit ett och preferensaktieägarna genom av dem utsedd representant ett.

Genom detta avtal skall aytalet den 16 december 1930 om preferensaktierna i bolaget anses vara upphävt.

Stockholm den 22 januari 1937.
